

Het leger van de Denen

Bjørn Andreas Bull-Hansen bij Boekerij:

De Viking

Vinland

Het leger van de Denen

Bjørn Andreas Bull-Hansen

Het leger van de Denen

Viking Torstein raakt verstrikt in een conflict
tussen de heersers van Engeland en Denemarken.

Een nieuw tijdperk breekt aan.

Voor deze uitgave ontving de uitgeverij subsidie van Norla

ISBN 978-90-225-9334-9

ISBN 978-94-023-1696-4 (e-book)

NUR 330

Oorspronkelijke titel: *Danehaeren*

Vertaling: Annelies de Vroom

Omslagontwerp: Henrik Koitzsch, bewerkt door DPS Design & Prepress Studio

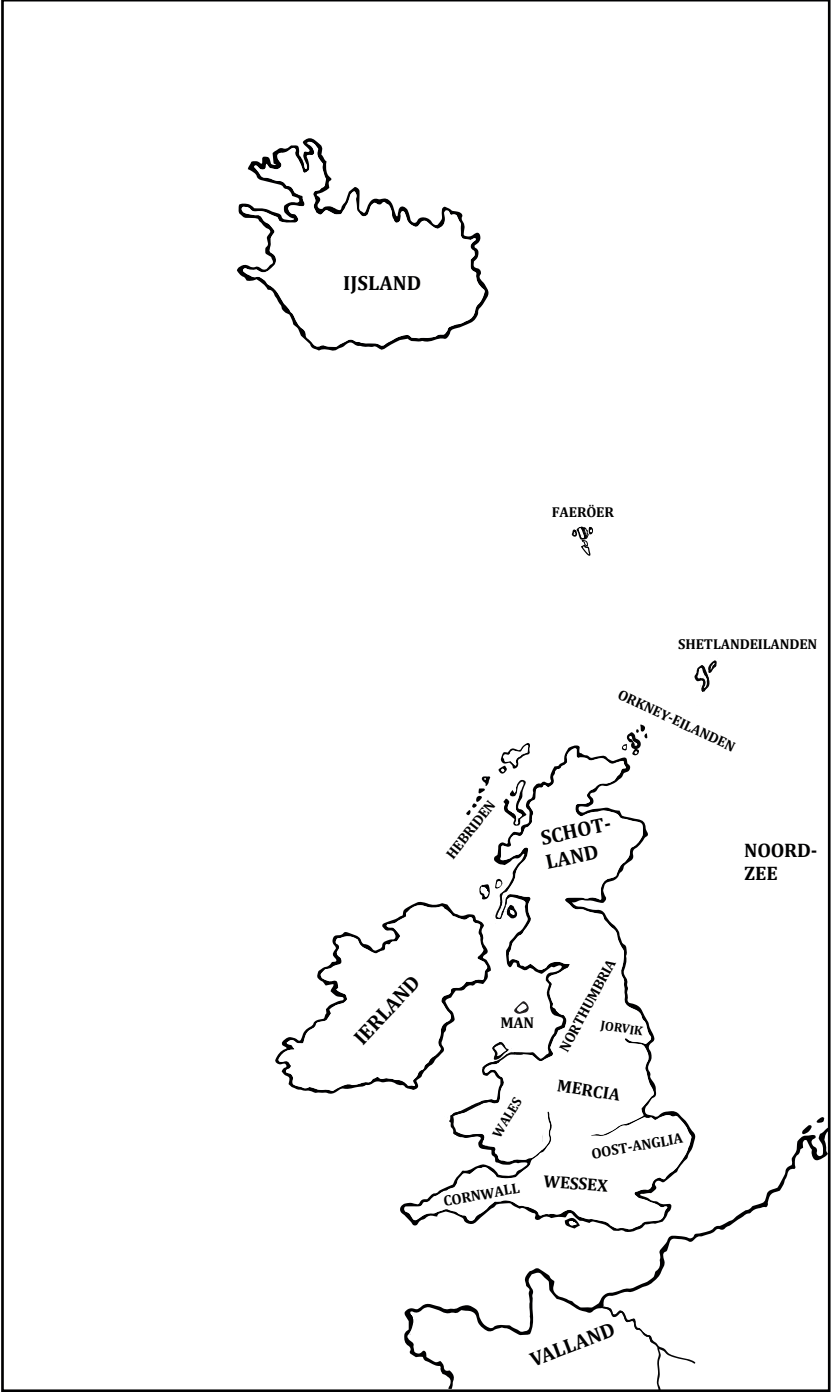
Auteursfoto: © Espen Winther, Winpics

Opmaak binnenwerk: ZetSpiegel, Best

© 2019 Gyldendal Norsk Forlag [All rights reserved]

© 2021 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekery bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Het is donker in de hal. Slechts de kooltjes van de vuurplaats geven licht. De olielamp is gedoofd. Mijn hand rust op de onbeschreven perkamenten. Verweerd en getekend ligt de hand te wachten op de woorden over hoe het was, over wat er is voorgevallen met mijn broer en mij, over onze vrouwen en ons nageslacht. Over de veldtocht wens ik te schrijven, over de jaren dat we plunderden op Engelse grond. Over de macht die ik verwachtte te grijpen en het land dat van mij zou worden.

Mijn blik is op de vuurpook gevallen die tussen de kooltjes ligt. Vader zei eens tegen me dat wij mannen als ijzer zijn. We moeten geslagen en gehard worden. Zwak zullen we anders worden en in het Walhalla is geen plaats voor zwakke mannen.

Ik ben gehard, vader. Met een mes tegen mijn strot geduwd heb ik moeten toekijken hoe ze jou opensneden. Ik zag hoe ze je dwongen te lopen, stap voor stap, terwijl de darmen uit je buik gleden. Maar ik weet nu ook dat Odin jou die dag gadesloeg.

Herinneringen. Dat is alles wat me nog rest. En ze zijn nu alom aanwezig. Deze woorden, die ik aan de perkamenten toevertrouw, brengen ze voort. Als ik nu mijn ogen sluit, kan ik vooral de stemmen en het gelach horen. Ik kan het bier in de kroezen ruiken. En het is alsof mijn oude vrienden bij elkaar op de lange banken zitten en Sigrid, mijn beminde Sigrid aan mijn zij zit. Ik sta op en hef de hoorn van de hoofdman en beloof zege over Ethelred en zijn oldermannen. Land zullen we veroveren. Eer zullen we bemachtigen. En de mannen heffen hun kroezen.

Wanneer ik mijn ogen weer open is het wederom stil. De kou van de nacht trekt op en het besef dat ik de laatste ben, grijpt me

aan. Mannen als ik horen een andere tijd toe. De landen zijn in handen van de christenkoningen.

Maar ik herinner me alles. Het is me niet ontschoten. Onze goden werden toen niet bespot en over ons werd vol vrees gefluisterd. *Behoed ons voor de heidenen uit het oosten. Behoed ons voor het leger van Denen.*

1

Een boodschapper uit het zuiden

Het was het derde jaar als hoofdman van Vingulmork toen mijn broer naar het westen trok. Hij voer uit met drie schepen en vele goede mannen maakten deel uit van zijn bemanning. De dagen daaropvolgend werd er gevraagd naar de reden, maar ik antwoordde slechts dat hij naar de eilanden in het westen zeilde om goederen te ruilen die we nodig hadden op onze boerderij. Dat hij vertrokken was om zijn vrouw te helpen met haar wraakneming, vertelde ik niet.

Ik miste mijn broer die zomer, maar ik reisde rond en bezocht de boerderijen zoals ik dat elke zomer deed. Het is een slechte hoofdman die zijn vrije mannen alleen bezoekt om schatting te innen. Daarom deed ik wat ik altijd deed, in elke boerderij sprak ik met de boer over de verwachte oogst en de gezondheid van de beesten. Ik liet de vrije mannen hun wapens en hun smeltovens tonen en beoordeelde hun aantallen wapens. De slaven werden me getoond, dat behoefde ik niet meer te vragen, aangezien alle boeren in Vingulmork wisten wat hun hoofdman dacht van een boer die zijn slaven honger liet lijden of op een andere wijze slecht behandelde. En het was waar wat er werd gezegd over het hoofd

dat dan bij het eerstvolgende banket werd getoond. Ik was degene die het hoofd afhakte. Het was wraak, wraak voor haar die niet meer kon berichten over het onrecht dat haar was aangedaan, die lang geleden stierf toen zowel zij als ik tot slaaf werd gemaakt.

Alle boeren hadden niets dan goede woorden over me. Op elke boerderij werd me bier aangeboden en diende ik met de boer aan de beste tafel te gaan zitten, samen met zijn naaste mensen. Dan vroeg de boer me waar mijn broer zich ophield en wat er waar was van het gerucht dat Sven Gaffelbaard mij niet langer als hoofdman van Vingulmork wilde. Daarop antwoordde ik zoals altijd dat er geen andere koning onder Odin was met wie ik het beter kon vinden dan met Gaffelbaard, omdat ik samen met hem en mijn broer gestreden had bij Svolder.

Hoewel er goede woorden over me werden gesproken wisten de boeren in Vingulmork dat ik hard kon zijn. Daar waren ze de eerste zomer dat we aankwamen al getuige van. Toen zeilden Bjørn en ik langs de kust naar het zuiden en namen de boerderij in die ik me herinnerde, en voor de ogen van al het volk op de boerderij sloeg ik de oude boer morsdood. We bevrijdden drie slaven in het noorden van Vingulmork aangezien we gehoord hadden dat ze geslagen werden en slecht behandeld. We trokken naar de machtige boer van Opstad en vernielden het kruis dat hij had laten oprichten en verjoegen de twee monniken die bij hem woonden.

De broers van Vingulmork waren eigengereid, kregen we geregeld te horen. Hier waren de grote boeren erg machtig, het waren eigenlijk hoofdmannen. Als je de Isefjord op voer, kwam je bij de oevers van het gebied van Opstad en de boer daar was een vent met een harde kop, want hoewel geen christen, had hij zich heftig verzet toen wij het kruis hadden gesloopt. Maar het zwaard bleef in de schede. Op Hunn heerste de oude Audulf samen met een schare zoons die allen flinke en breedgeschouderde kerels waren. Meer naar het noorden stonden kleine boerderijtjes, zij werkten samen en er was daar nooit gebrek aan strijdlustige mannen. In die tijd heersten nazaten van Harald Grenske over het westelijke deel en het binnenland van Viken, maar de boeren van Vingulmork duldden dat niet en waren nog eigenzinniger. Maar na de terechtstelling van de boer uit het zuiden, de vrijlating van de sla-

ven in het noorden en het verjagen van de monniken, waren ze allemaal gewillig geworden en betaalden ze zonder morren schatting. Na het verstrijken van de tijd kregen ze door dat de hoofdman van de Ladejarls zo slecht niet was. Ik zorgde voor de verdediging van de kust. Ik voorzag de boeren die familie en werkvolk niet konden voeden van graan en gedroogde vis. Ik was mild bij het vorderen van schatting en hoewel de jarl gezegd had dat ik een tiende deel van alles voor mezelf moest nemen, nam ik nooit zoveel dat het werkvolk en de beesten honger moesten lijden.

Die zomer trokken we langs alle boerderijen. En overal werden we goed ontvangen. We spraken kooplieden uit Wendland, en zelfs zo westelijk als de Færöer, en een Saksische vuursteenkoopman die verhaalden over de Denen in Engeland. Sven Gaffelbaard was bezig met het vormen van een sterk leger en wilde voor de laatste keer pogen de Engelse rijken te onderwerpen. De koopman uit Saksen had zijn schip afgemeerd bij een eilandje ten zuiden van mijn broers boerderij en hij kon me vertellen dat de bewoners van de Engelse rijken, die lange tijd verenigd en gelijkgestemd waren, nu met harde hand werden geregeerd door koning Ethelred. Ze waren de plundertochten beu en verlangden naar vrede. Of ze nu onder Deense heerschappij of onder Ethelred en zijn oldermannen waren, was ze om het even.

Ik kocht een sieraad van de Saksische koopman, een vuursteen in de vorm van een vishaak. Als ik die in de zon hield scheen het licht door de randen. Niet geschikt als geschenk voor Sigrid, daarvoor was het te grof gehakt, en de steen deugde ook niet als vishaak, daarvoor was die te groot. Maar ik had meelij met de koopman, hij was klein van stuk en had een kromme rug en het moest beroerd zijn om ergens te wonen waar tientallen jaren geen vrede was.

‘Ooit waren we zoals jullie,’ zei hij tegen me. ‘We waren krijgers uit het oosten. We waren vrije mannen, maar dat zijn voorbijgejagen tijden.’

Deze koopman was een van de laatsten met wie we spraken voor we huiswaarts keerden. Ravntor en Bjørnar stonden op de houten aanlegsteigers te wachten toen we aan kwamen roeien. Ze waren nieuwsgierig naar de geschenken die ik bij me had. Daar was geen

gebrek aan. Beiden kregen ze een houten zwaard. Die moesten er eender uitzien anders kregen ze bonje. Houten zwaarden konden ze natuurlijk zelf maken, maar ze waren buitengewoon omdat ze bij buitenlandse kooplieden waren gekocht. Sigrid kreeg een halsketting met barnsteen. Ze gaf me er een kus voor en drukte zich tegen me aan. Tenger en mooi.

Ik vroeg eerst of mijn broer al terug was, maar Sigrid schudde slechts haar hoofd. We liepen daarna naar ons boerenerf en ik wierp een blik op de beesten en de raven in hun kooi voor ik met Halvor en Ulfar Boer de hal in liep. Ik gaf de dienstmeiden opdracht bier te brengen en zo bleven we gedrieën zitten. We spraken over onze tijd in Jomsborg en de jaren in het land van de skraelingen en we proostten op onze gevallen strijdbroeders. Maar toen de avond viel en eenieder op de banken was gaan liggen, stond ik op van mijn troon en begaf me naar buiten. Sigrid kwam naar me toe toen ik bij de deur bleef staan om pijl en boog te pakken, ze sloeg een mantel om mijn schouders en wreef over mijn arm. Ze fluisterde tegen me dat ik mannen mee moest nemen, dan voelde ze zich geruster.

Maar ik ging alleen.

Het was nazomer, maar nog zo licht 's nachts dat velen moeilijk in slaap konden vallen. Een stel Jutse kooplui zat onder de dakrand van het gastenhuis, ze zagen dat ik de taxusboog bij me droeg en zeiden iets over dat het een goede nacht was voor de jacht, ze hadden gehoord dat hier veel herten waren. Ik antwoordde niet. De wind kwam van zee, koel en zilt, en blies al spoedig mijn bierroes weg. Uit de hal achter me klonk een mondharp. Een vrouw lachte. De geuren van gekookt schapenvlees en vuur hadden zich verspreid, maar ik stak de pijlen achter mijn riem en vervolgde mijn weg tussen de stal en het gastenhuis. Daar nam ik het pad langs de oude eik, verder het bos in.

Die nacht schoot ik geen pijlen. Ik dwaalde rond zonder acht te slaan op waar ik naartoe wilde. Ik liet de ene stap volgen op de andere. Eerst was ik bij Fenres grafheuvel, die in de nabijheid van de gerstakker lag. Geen grote heuvel was het, maar het was een vreedzame plek in de schaduw van een eik en ik kon de graanakkers zien golven in de wind. Ik liep verder naar de offerplaats waar

ik met mijn rug tegen een jonge berk ging zitten en liet mijn blik rusten op deze plek waar we onze offers aan de goden brachten. Hier stond Thor, met zijn vuisten hield hij zijn baard vast. Een baard die aan het eind de vorm had van een strijdbijl. Hier was Freya met haar lange, golvende haar. Hier waren Njord en Odin met zijn ene oog. Als je het pad vanaf de boerderij nam, vond het oog je direct als je de offerplaats naderde.

Lang zat ik bij de offerplaats. Mogelijk was ik in slaap gevallen, want ik herinner me niet dat Winabave kwam aangelopen. Ineens zat hij aan mijn zijde. De skraeling streek over zijn scheve gezicht, trok de grof geweven wollen mantel om zijn lijf en legde zijn handen in de schoot. Zo zaten we daar in stilte, de slaaf en zijn hoofdman, en het oog van de Alvader hield ons in de gaten.

‘Tore Kalfson zal spoedig komen,’ zei Winabave eindelijk. Hij keek op naar het gebladerte en snoof de lucht op, alsof hij de geur van de mannen van de Ladejarl al kon ruiken.

‘Het is nog zomer,’ antwoordde ik.

‘De herfst komt dit jaar vroeg,’ klonk het van de skraeling, hij knikte voor zich uit en ging met zijn vuist over het gras naast zich.

‘Dat kan geen man weten.’

Winabave legde zijn handen rond zijn blote voeten en teenstompen. Hij zat met gekruiste benen te staren naar de godenstokken. ‘Geen man,’ zei hij zacht. ‘Maar ik wel. Ik kan het horen. Ik kan ze horen.’

De skraeling had vaker zulke praat en werd wel de beschilderde tovenaer genoemd, maar meestal Torsteins slaaf. Vroeg je mij of mijn mannen, dan kreeg je te horen dat hij de slaaf was van de hoofdman van Vingulmork, hij was meegenomen uit Vinland en zou nooit een vrij man worden. Een wonderlijk schepsel was hij en gasten in de hal staarden hem vaak aan. Hij had geen enkele baardgroei en zijn lijf en gezicht waren bedekt met lijnen en cirkels. Daartussen waren herten en jagers getekend, langschepen en mannen in gevecht. Er waren runen en er waren tekenen die ik niet kon duiden, en op zijn ene been stond iets wat op een priemstaaf leek. Met een naald van een visgraat en kleuren van geperste kruiden uit het bos tekende hij zijn herinneringen en dromen op zichzelf. Zo verklaarde hij het tenminste aan ons.

‘Tore zal dronken worden gevoerd zodra hij aankomt, daar zal

ik zelf zorg voor dragen,' zei ik. 'Waarlijk dronken zal hij worden. Dan dragen we hem naar het gasthuis en zetten een vaatje naast hem neer.'

'Je kunt wijn verkrijgen bij de Jutlanders.'

Ik knikte. Dergelijke wijn was net zo kostbaar als de beste mede. Tore en zijn mannen konden zich vast niet matigen als een dergelijk fijne drank op tafel kwam.

'Misschien verzoekt hij te offeren voor de Ladejarls.'

'Geofferd zal er worden.'

Winabave klemde zijn handen om zijn voeten. Ze waren eigenaardig om te zien, die voeten, want hij had niet veel tenen meer over. Een aandenken aan onze winter in Matanuga, maar gezien al het andere kwaad dat op zijn pad was gekomen, had de skraeling het hier nooit over. Hij kwam overeind en begaf zich naar de offerplaats. Voor een slaaf was hij goed gekleed. Hij droeg een okerkleurige linnen broek en een knielange, bruine tuniek, ook van linnen. De mantel hing over zijn ene schouder en terwijl hij zich naar zijn hoofdman omkeerde, blonk de mantelgesp in het maanlicht. Het was een opmerkelijke gesp, van zilver, en mijn broer vond het raadzaam dat de skraeling de gesp verborg als er vreemdelingen kwamen, want die konden gaan twifelen aan mijn wijsheid als ik mijn slaaf dergelijke geschenken gaf. Maar ik beschouwde het eerder als een teken van een vrijgeveige en verstandige hoofdman en om die reden drukte ik de boeren, en ander volk ook, altijd op het hart niet te schromen hulp te vragen als de oogst tegenviel of een ander ongeluk hun ten deel viel. Mijn broer en ik heersten over de weidse gebieden en onze bossen waren rijk aan wild. Ik wilde niet dat iemand honger leed.

'Ik ga verder,' zei Winabave. Hij legde zijn hand in de nek van god Thor en het klonk of hij het tegen hem zei en niet tegen mij. 'Het is zo'n nacht.'

Ik antwoordde niet. De skraeling luisterde naar stemmen die wij niet konden horen. Hij volgde sporen die wij niet konden zien. Nu bukte hij en plukte een dot gras die hij in zijn pijlkoker stopte zodat de pijlen geen geluid zouden maken als hij bewoog. Hij droeg een prachtige boog van jeneverbeshout, die hij zelf gesneden en betoverd had, en op skraelingse wijze had hij de handgreep van de boog omwikkeld met pezen van de elanden die we de eerste

winter hadden geschoten. Hij stak de offerplaats over met de wind in zijn lange, zwarte haren en verdween tussen de berken aan de rand van de open plek. Ik bleef zitten. Leunde opnieuw met mijn hoofd tegen de boomstam en keek op naar het berkengebladerte boven me. Het maanlicht schonk de bladeren een zilverachtig schijnsel.

Daar bij de offerplaats bleef ik slapen. En ik had een wonderlijke droom. Ik zag Åsa-Thor en Freya, en ook Njord en Odin. Ze stonden met gebogen hoofden bij de open plek. Geen woord werd gezegd, maar weldra keek Freya op. Ze trad me tegemoet en plots had ze een lang mes, een langsax van het slag dat Freydis droeg. De wind blies het lange, blonde haar in haar gelaat en toen ze het wegveegde was het Freydis die me naderde. Ze stond voor me en ik snoof de geur van vrouwelijk zweet op. Ze legde haar hand tegen mijn wang. Met de andere drukte ze het koude lemmet van de sax tegen mijn borst. ‘Ik wacht,’ zei ze. ‘Maar ik ben haar niet.’

Vraag een runenmeester of *volva* niet wat je dromen beduiden indien je het antwoord niet wenst te horen. Zo wordt gezegd en dat is een wijze raad. Ik werd wakker op de plek, het zonlicht priemde door het bladerdek. Toen klonk er hoorngeschal, het kwam van ver, van zee. Ik krabbelde overeind, maar de hoofdpijn dwong me haast weer op mijn knieën. Klaarblijkelijk was er meer bier in de hal geweest dan ik me kon herinneren.

Ik draafde weg. Ik kon de stemmen beneden bij de boerderij horen, er was groot tumult. De Ladejarls hadden Tore toch niet zo vroeg gestuurd? Het was immers nog een maantijd voor de oogst begon.

De boerderij stond zodanig dat we de fjord niet konden zien, drie landtongen en verscheidene eilandjes lagen in onze baai. Wens je de hoofdman van Vingulmork te spreken dan zeil je eerst tussen de grote en kleine eilanden door die de scherenkust vormen, daar waar we de meeste vis vangen. We zetten fuiken uit die *sleider* werden genoemd. We gebruikten dat woord echter zelden, niet voor de fuiken tenminste, want het was een bijnaam voor ongebonden vrouwen. De scherenkust was dus rijk aan vis. Bevind je je

in de buitenste rand van scheren, dan kom je eerst bij het schiereiland waar Bjørn en ik zijn opgegroeid, dan zeil je naar het noorden en ten oosten ligt een ondiepe baai. Dan vaar je voorbij twee eilandjes ten noorden van deze baai voordat je een grotere baai ontwaart. Dan moet je door een smalle zee-engte tussen heuvels in het zuiden en beboste bergtoppen in het noorden voordat je bij de uiteindelijke baai komt. Het was hier niet diep, maar diep genoeg voor *knarren* en *skeiden*. We hadden vier houten aanlegsteigers gebouwd en als daar geen plaats was, kon je met een gerust hart voor anker gaan in onze baai, want de bodem was van klei en het schip lag beschermd tegen de wind.

Toen ik uit het bos kwam was het werkvolk al bij de steigers. De boerderij was gebouwd op dezelfde plek waar de grote boerderij had gestaan toen ik nog een jongen was, maar die van ons was veel groter. De hal van de hoofdman stond met de korte wand en deur gericht naar de baai en de steigers, en gaf de buitenste rand van het erf aan. De andere gebouwen vormden een groot hoefijzer om de hal. Daar stonden vele hutten, waren de stallen, kippenhokken en paardenstallen. We hielden koeien, schapen, geiten en varkens van een goed ras. We hadden geulen gegraven aan weerszijden van de gebouwen zodat het regenwater weg kon lopen. Er stonden enorme stapels brandhout tussen de huizen en er stroomde een beek met water dat helder en schoon was, waar we ons kleergoed en onze kinderen konden wassen en drinkwater uit konden halen.

Sigrid stond bij de hal met aan haar ene hand Ravntor en aan de andere Bjørnar. De jongens stribbelden tegen, ze wilden naar de andere kinderen rennen om te zien voor welk schip er werd gewaarschuwd. We hadden altijd een man op het schiereiland staan. Zijn hoorn hadden we gehoord. De mensen stonden bij de steigers, het schip was echter nog niet door de laatste zee-engte gevaren. De honden blaften en het werkvolk maakte zo'n kabaal dat ik noch de roeriemen noch de stemmen op het schip kon horen.

‘We gaan naar beneden,’ zei Sigrid. ‘Het moet Tore Kalfson zijn.’

Ik knikte instemmend. Ze liet de jongens los die er als een speer vandoor gingen. Ravntor was zes winters oud, Bjørnar drie. Ravntor leek het meest op mij, terwijl Bjørnar de trekken van Sigrid had geërfd. Hij had een rode gloed in zijn haar en kreeg in de zomer sproeten op zijn neus. Ze waren onhandelbaar, onze jongens,

maar dat was met de meeste kinderen op de boerderij het geval. Ze deden wat ze wilden. Als wilde beesten, kon iemand wellicht zeggen. Maar kinderen moeten vrijheid kennen, die mening was ik toegedaan. De knellende band van plicht kwam vroeg genoeg.

Sigrid en ik waren weldra bij de steigers, die op een paar steenworpen afstand lagen. Nu kwam het schip rond de punt. De mast-top zagen we eerst, er wapperde een gele wimpel aan. Toen werd de rest van het schip zichtbaar en we zagen dat het een knarr was. De brede romp was haast tot de waterlijn beschilderd, de planken waren afwisselend rood en geel.

‘Ik geloof niet dat het Tore Kalfson is,’ zei Welp.

Daar had hij gelijk in. Tore kwam gewoonlijk aangezeild met een flink schip, gebouwd naar voorbeeld van Olafs beruchte Ormen Lange, gevolgd door een aantal kleinere skeiden. Met dergelijke schepen konden Tore en zijn mannen maken dat ze wegwamen met hun schatten als iemand in de fjord ze trachtte te beroven. Ofschoon geen man langs de Noorse kust het zich in zijn hoofd zou halen om te stelen van Erik Jarl, de *ulfhednar* – de wilde wolf in de gedaante van een man.

Op de voorsteven van de knarr ontbrak de uitgesneden kop die langschepen op rooftocht vaak hadden, maar er stond een man die zich vasthield aan de steven en naar voren leunde. Hij riep in de welluidende taal van de Jutlander die goed te verstaan was, want veel kooplieden uit het zuiden kwamen immers daarvandaan. ‘Torstein en Bjørn heten ze! Slimmere hoofdmannen bestaan niet! Goede kerels zijn het! Moedige krijgers! Gelukkig zijn zij die in hun hal mogen plaatsnemen! Aan het hof van mijn koning wordt er over hen gesproken! Ze behoren tot de beste mannen! Ze zijn de beste van iedereen!’

Halvor porde me in mijn zij en grinnikte. Ik knikte. Nu kwam er een andere kerel aan boord naar voren. Het was een witbaard met een in het oog springende blauwe mantel en een zwaard aan zijn riem, hij trok de schreeuwlelijk naar zich toe.

‘Ik heb dat eerder gezien,’ merkte Kolbein op, hij krabde in zijn nek en tuurde naar het schip. ‘Zo nu en dan kwamen ze bij Ladegård. Ze zetten een sukkel op de boeg en dragen hem op te pochen over van alles. En...’ Kolbein hoestte en herpakte zich. ‘Niet dat wat hij zegt niet de waarheid is. Maar...’

‘Ze hebben paarden bij zich,’ zei Sigrid.

Ik zag ze. Vlak bij de mast was een opening in het dek. Dat was ook het geval op de knarr waarmee we naar Vinland waren gegaan. Het was een paardenput en daar konden paarden en andere beesten veilig staan als je op open zee voer.

Sigrid en ik bleven staan terwijl de Denen de knarr afmeerden aan een steiger waar plaats was. De ra werd eerst naar beneden gehaald, toen het zeil eraf gehaald, waarna de ra weer werd geheven. Midscheeps werden een paar planken weggehaald en het vrijboord geopend voordat de ra gebruikt kon worden om eerst het ene en toen het andere paard van boord te hijsen. De dieren kregen riemen, goed gepolsterd met dierenhuiden, om hun borst en buik; deze riemen liepen naar het ene eind van de ra en een paar mannen trokken aan de andere kant. Op die manier kregen ze de paarden omhoog. Enkele mannen waren reeds op de steiger gestapt, maar ze stonden nog niet op het land; ze wachtten klaarblijkelijk op de paarden. Pas toen de dieren over het land naar de kade liepen begon het schouwspel pas echt. Een van de Denen, hij had een dikke pens, witte baard, een prachtige, glimmende zijden tuniek en een gordeltas die versierd was met zilveren gespen, tilde een hoorn op en blies erin.

Sigrid, de mannen en ik bleven staan. Sigrid riep Bjørnar en Ravntor bij zich. Bjørnar gehoorzaamde, maar Ravntor rende rond met de andere jongens en dan deed hij stoer en dwars. Ze sprongen van de kade en begaven zich onder de steigers waar ze schaterend omhoogkeken naar de Denen boven hen. Want de Denen liepen in de richting van de kade, sommige droegen tonnen. We hadden een paar banken bij de steigers gezet waarop de handelslieden hun waren konden zetten.

De mannen van de boerderij stapten achteruit om plaats te maken voor de Denen. Welp kwam aangelopen met mijn zwaard en gespte de zwaardriem rond mijn buik vast. De witbaard knikte naar de anderen, wijzend naar mij. Vervolgens hief hij zijn hand en trad ons tegemoet. Hij werd gevolgd door een paar man in net zulke opvallende kledij; een van hen droeg een kooi van wilgentenen. Daarachter liepen de jongens met de paarden en daarna kwamen twee vrouwen, beiden met hun armen vol met iets wat op zijde leek.

We liepen de Denen niet tegemoet. Sigrid meende dat dit niet paste bij een man van mijn stand. Ik moest mensen ofwel ontvangen op deze wijze, met mijn mannen achter me, ofwel zittend op mijn troon in de hal. Ook begroette ik de Denen niet. Maar Halvor trad naar voren, hij was de woordvoerder. 'Jullie zijn bij de hoofdman van Vingulmork gekomen,' zei hij. 'Hij wenst jullie namen te horen en te weten met welk doel jullie hier zijn.'

'Ik ben Sveinung Gode, zoon van Sveinung Tunge,' klonk het uit de mond van de witbaard. 'Bij me zijn Halfdan, zoon van Torest Munn, en hier zijn Vidur Try en zijn zoon Albe. Wij zijn boodschappers van Sven Gaffelbaard en hebben geschenken bij ons.'

De drie mannen kwamen nu naast Sveinung Gode staan. Ze waren alle drie weldoorvoede mannen met blozende wangen, die meer tijd leken door te brengen in bankethallen dan op scheepsdekken. Nu namen ze ons op met vaste, maar niet onvriendelijke blik. Rond hun ogen hadden ze zwarte verf aangebracht, zoals rijke mannen uit het zuiden menen te moeten doen. De jongste van hen hield de tenen kooi in zijn hand. De witbaard schraapte zijn keel en de kooi werd voor onze voeten geplaatst.

'We hebben geschenken voor je, Torstein Hoofdman. Maar aanschouw eerst deze vogel, die heeft een gebroken vleugel. Misschien kan jij daarvoor zorgen?'

Ik knikte naar Halvor die de kooi greep. Daarin zat een kraai met een vleugel die naar beneden hing.

'We zullen voor de vogel zorgen,' zei ik.

Sveinung Gode glimlachte en waagde nu een paar stappen in mijn richting en die van mijn mannen te doen. Hij trachtte mijn hand te drukken door zijn arm uit te steken, maar trok die haastig weer in toen ik het gebaar niet beantwoordde.

'Met welke boodschap zijn jullie hier?' vroeg ik.

'We hebben geschenken voor je,' herhaalde de witbaard. 'Geschenken van Sven Gaffelbaard.'

'Geen man geeft geschenken zonder daar iets voor terug te willen.'

Sigrid kwam aan mijn zijde staan. 'Wij heten jullie welkom,' zei ze zacht en de wind ging door haar rode, gekrulde lokken rond haar gezicht. 'En we bedanken voor de gaven.'

De blik van de witbaard werd eerst donker, het stond hem kennelijk niet aan om toegesproken te worden door een vrouw. ‘Dit moet Freydis van Groenland zijn,’ zei hij. ‘We hebben over haar gehoord.’

‘Dit is Sigrid,’ antwoordde ik. ‘Freydis is met mijn broer naar het westen uitgevaren. Maar gelijk Freydis de boerderij en de velden bestiert met mijn broer, bestiert Sigrid dit hier met mij.’

De witbaard kauwde op zijn snor en bezon zich op dit antwoord voor hij de vrouwen met het zijde bij zich wenkte. Zij vlijden de zijde voor Sigrids voeten op de grond, waarna de witbaard zijn gordeltas opende, met zijn vuist ovale zilverstukken opviste en die boven op de zijde legde.

Ik wilde de witbaard en zijn gevolg het liefst nogmaals vragen waarvoor ze waren gekomen, maar nu werden de paarden getoond. De man die Vidur heette begon ze over hun borst en nek te strelen en vertelde hoe rap ze waren en van welke geweldige bloedlijn ze afstamden, en dat ze hadden gehoord dat mijn verstand van paarden niet onderdeed voor mijn verstand van schepen. Sven Gaffelbaard had deze paarden in hoogsteigen persoon voor mij gekozen. Hij wenste dat ik de beste paarden had die te verkrijgen waren. Ik liet hem uitpraten voordat ik Welp verzocht erop toe te zien dat de paarden op stal werden gezet, het vuur in de hal aangestoken en het bier binnengedragen. Daarna pakte ik de tenen kooi en liep weg.

Winabave en ik zetten de kraai in de ravenkooi. Ravntor vergezelde ons, hij wilde weten of de vleugel weer normaal zou worden. Maar Winabave zei dat we maar weinig konden doen, want de vleugel leek op meerdere plaatsen gebroken. Dit zei hij met een kwade blik naar de baai en ik wist wat hij dacht. De Denen hadden de vleugel van de kraai zelf gebroken. Toen bekend werd dat de hoofdman van Vingulmork zich ontfermde over gewonde kraaiachtigen, waren bezoekers begonnen me kraaien te geven waarvan ze beweerden dat ze die gevonden hadden. Op deze wijze poogden ze bij me in het gevlij te komen.

‘Jij laat je vandaag zeker niet zien op de boerderij?’ Winabave deed het deurtje van de kooi dicht.

‘Nee, ik keer terug naar het bos. Breng de Denen naar de hal.

Laat ze beginnen met drinken als de zon hoog aan de hemel staat. En vraag iemand de kooi te bewaken. Ik wil niet dat de nieuwe doodgepikt wordt.’

Winabave pakte zijn boog op. ‘Neem je de jongen mee?’

‘Ja,’ zei ik. ‘Je kan Bjørnar hier ook naartoe sturen als Sigrid daarmee instemt.’

Ik wachtte bij de kooi terwijl Winabave tussen de huizen verdween. Ravntor liep met hem mee. Deze zomer had er een stevige wind gestaan, vanaf het erf hadden we gadeslagen hoe de bomen vochten tegen de natuurkracht. Enkele moesten opgeven. De mannen verscholen zich achter de gevallen bomen en schoten herten en elanden die het loof kwamen eten. Maar vandaag zou niemand het bos in gaan, slechts de hoofdman, zijn zoons en slaaf. Alle mannen bleven op en in de boerderij. In het gevolg waren geen krijgers, maar we vertrouwden niemand.

Toen Winabave terugkwam had hij mijn beide zoons bij zich. Bjørnar droeg de kleine boog van iepenhout die ik voor hem had gesneden. Twee pijlen had hij ook, hoewel die niet deugden voor de jacht: de punten waren bot. De jongen hield Winabave’s hand vast, de skraeling had een eigenaardige band met hem.

We namen het pad dat leidde naar de akkers, die een eind van de boerderij lagen. Het land dicht bij zee was slechts geschikt voor ui, engelwortel en dergelijke, alleen die gewassen wilden groeien op schrale grond. Het bos waar je doorheen moest alvorens bij de akkers te komen was rijk aan wild en er stonden allerlei heilzame kruiden en in de herfst was het bos rijk aan paddenstoelen en bessen.

Halverwege was een berk omgewaaid. Het was een flinke die ons vele avonden zou verwarmen. Bij de kruin, waar de stam ongeveer zo dik was als een dij, sneed ik een stuk bast van een armlengte los en Bjørnar keek gespannen toe. Dit had ik hem al heel lang beloofd.

Toen we de akkers bereikten, keken we naar de rogge. De aren golfdin in de wind en over niet al te lange tijd zouden we ze afsnijden. Maar ze hadden nog ongeveer een maand te groeien, hoewel er hier en daar werd beweerd dat we niet te lang moesten wachten met oogsten. In deze tijd van het jaar waren er regenstormen. Maar

dat was elk jaar het geval. Je wachtte zo lang als je waagde, tot de ochtend dat je de angst dat het slechte weer in aantocht was niet meer kon weerstreven. Dan riep je het werkvolk bijeen, en de oogst kon beginnen.

We liepen langs de akkers en kwamen bij een plek aan de noordoostkant. Hier hadden we een schuilhut gebouwd, en in een stencirkel hadden we een vuurplaats aangelegd. De jongens waren hier vaak en kenden alle klimbomen in de nabije omgeving. Ze hadden een touw van getwijnde iepenbast aan een tak gebonden en aan het eind zat een stok. Maar ik keek met afkeer als ze heen en weer zwierden, ik was bang dat ze vielen en iets braken.

Winabave en ik gingen onder het afdak zitten. Beiden waren we niet rap ter been. Met de skraeling was het het ergst gesteld, want hij had een ietwat wonderlijke, wankele gang door de ontbrekende tenen. Zelf liep ik al sinds mijn jongensjaren mank, sinds Kaupang werd aangevallen toen ik daar slaaf was. Het stompe uiteinde van een bijlkop had iets kapotgeslagen in mijn rechterbovenbeen en dat been was altijd zwakker gebleven. Jaren later had ik in Vinland mijn linkerbeen gebroken. Mensen konden wel eens beweren als ze dronken en dwaas waren dat de beenbreuk de boel weer in balans had moeten brengen, maar ik kon de meesten bijhouden hoewel ik nooit een sterke looper zou worden.

De skraeling had een vuurbord, spintol, boog en een plat stuk been onder een grote steen gelegd en nu pakte hij die om vuur te maken. Vanzelfsprekend had hij een vuursteen en stro kunnen gebruiken zoals wij dat gewoonlijk deden, maar hij gaf er dikwijls de voorkeur aan het op de manier van de skraelingen te doen. Met een lus werd de boogpees aan de spintol vastgemaakt voor hij de punt van de tol op het vuurbord plaatste naast het brandmerk van de vorige keer. Op de andere punt van de tol legde hij het platte stuk been waarop zijn hand rustte. Toen trok hij de boogpees heen en weer en de spintol draaide op het vuurbord. Weldra steeg er rook op, maar hij ging door, tot de tol een flink kooltje op het vuurbord had gevormd. Dat viel in een kuiltje waarin Winabave een blad had gelegd. Dat blad legde hij samen met het smeulende kooltje in een nestje van gedroogd gras en pluizen van wollegras, dat vouwde hij samen en hij begon erop te blazen.

In alles zit een geest, kon de skraeling zeggen. In elk beest dat in het bos leeft, in de vogels die in de lucht zweven en in de vissen in de fjord, maar ook in de grond onder onze voeten en in de oeroude, bemoste steenheuvels waaronder de grote mannen en hoofdmannen uit verdwenen tijden rusten. De geest fluistert naar ons wanneer de wind door de boomkruinen gaat. Die zingt wanneer de golven tegen de kale rotsen slaan. En die vertoont zich voor onze ogen als je vuur maakt. Winabave hield het gedroogde gras voor zich en zwaaide het langzaam heen en weer en al snel sloegen er vlammetjes uit. Hij stak het brandende gras onder droge takken die hij klaar had gelegd op de vuurplaats.

We hadden een stel banken onder het afdak geplaatst. Hier stond ook een eiken kist waarin wat gedroogde vis en dergelijke bewaard werden. Ik pakte de steen van het deksel. Nu zat er niet slechts eten in de kist. Halvor, Hutten en Ulfar Boer hadden hier een paar avonden geleden gezeten en ik wist dat de oude Schot ergens in het bos iets liet gisten, maar hij bliefde niet prijs te geven wat dat was. In de kist stond een tweetal kruiken, goede lemen kruiken met een kurk erop. Ik tilde beide op, ze waren halfvol.

Ik maakte mijn zwaard los en legde het onder het afdak voor ik de bundel gedroogde vis greep en op de bank ging zitten. Met mijn gordelmes sneed ik een paar stukken voor Winabave en mezelf. Ik wierp een blik op het touw van getwijnd iepenbast, Ravnator zat op de stok terwijl zijn broer hem duwde. Gedroogde vis wilden ze niet, die kregen ze te vaak.

‘De Denen hebben gulle gaven meegenomen,’ zei de skraeling.

Ik wreef in mijn nek, die begon te steken. ‘Als het begint te schemeren gaan we terug. Dan zullen we horen welke woorden er bij de gaven komen.’

Winabave begaf zich naar het andere afdak om een paar houtblokken te halen die hij op het vuur legde.

Ik haalde de berkenbast tevoorschijn die ik van de gevallen berk had gesneden en begon die tot een pijlenkoker te vormen. De jongens groeven de noodzakelijke dunne naaldboomwortels op die gespleten werden en als draad werden gebruikt. En ze verzamelden hars dat we smolten op een steen bij het vuur en vermengden het met as. Dat smeerden we op de kieren. Als schouderriem gebruikten we een snoer dat Winabave van netels had getwijnd. Het

werd een fraaie pijlenkoker en de kleine Bjørnar wilde hem niet afdoen, ook niet toen Alvrún in opdracht van Sigrid met pap en geitenmelk kwam. Alvrún kon overigens berichten dat de Denen het naar hun zin hadden in de hal. Er werd bier geschonken en dat smaakte best. Halvor zat bij hen en hij keek erop toe dat hun kroezen goed bijgevuld werden.

Zwijgend zaten we bij het vuur. De wind luwde en het geruis van de boomkruinen werd een gefluister, het koren ritselde nog, maar de wind golfde de akker voor ons niet meer en nu konden we ook de klanken van de smidse bij de boerderij horen. Een man riep, een ander lachte, totdat de stemmen zich met elkaar vermengden en het enige wat we nu nog hoorden was dronken gelal. Halvor had er vast op toegezien dat de Denen het sterkste bier kregen dat we hadden.

Winabave, Alvrún en de jongens gingen terug naar de boerderij. Ik bleef zitten. Zo had ik eerder gedaan en dat leek een goede uitwerking te hebben op de gasten. De hoofdman liet op zich wachten, en niet voor het donker inviel zou hij in de hal verschijnen met de avondmist op zijn mantel en de geur van een kampvuur in zijn baard. Torstein Hoofdman was geen vadsige hoofdman, dat diende eenieder die ons bezocht te weten. Jomsviking Torstein, de moordenaar van Olaf Tryggvason, de Vinlandreiziger... Hij was geen man die je kon inpakken. Niet met gaven en niet met dreigementen.

Dus ik bleef zitten en werd doezelig. Ik ging op een van de banken liggen. Het was een goede bank, gemaakt van een gespleten eikenstam. We hadden vele bomen geveld om plaats te maken voor de akkers en het hout hadden we gebruikt voor de bouw van de huizen en tafels en banken. Met sterke paarden hadden we het wortelstelsel uit de grond getrokken en met pas gesmede ploegijzers hadden we de aarde bewerkt en bemest met wier en mest. Van Erik Jarl hadden we graanzaad gekregen en dat was gezond en kiemkrachtig en zelfs na vorst richtte het zich weer op. Regensstormen waren erger, en in het eerste jaar werd de oogst verwoest. Maar de jarl stuurde twee schepen graan, zowel graan om het volgende jaar te zaaien als graan voor een heel jaar pap en meel. De ulfhednar uit Trøndelag had zich een vrijgevig en rechtvaardig heerser getoond en om die reden hadden Bjørn en ik weinig pro-